

NAPREJ

Glasilo Socialistične stranke Jugoslavije.

Beda nižjih državnih uslužbencev.

Dovolite mi, da napišem nekaj vrstic o svojih izdatkih in dohodkih. Živim v Ljubljani z ženo in s tremi od 18 mesecev do 16 let starimi otroci. Pri skledi je torej 5 oseb. Izdatkov bi bilo na mesec:

40 kg bele moke za kruh in kuho do 26 K	1040 K
9 kg mesa po 60 K	540 »
60 l mleka po 12 K	720 »
4 kg masti po 140 K	560 »
5 kg koruz. zdroba po 21 K	105 »
30 kg krompirja po 10 K	300 »
5 kg sladkorja po 82 K	410 »
2 kg žitne kave po 36 K	72 »
1/4 kg žgane kave po 140 K	35 »
2 kg soli po 13 K	26 »
4 kg riža po 44 K	176 »
2 kg mila po 28 K	56 »
3 kg fižola po 13 K	39 »
2 l jesika po 8 K	16 »
1 l olja po 100 K	100 »
2 l petroleja po 22 K	44 »
60 lajc po 6 K	360 »
Kvas za kruh	20 »
stanovanje	200 »
obleka in perilo za celo družino	1000 »
skupaj	5819 K
dohodki z vsemi dokladami	3400 »
	2419 K

je premalo samo za te potrebščine na mesec. Pri teh potrebščinah manjka pa še veliko reči, ki so neobhodne potrebne; ni tu kaj upoštevana bolezen, ne nesreča. Tako živimo v največji revščini. To je naša svoboda, da trpimo in stradamo. Ali bi se za nas ne dalo kaj ukreniti? Saj gredo vendar milijoni v različne namene. Ali bi se malenkosti ne dale nam nakazati in tako rešiti državljane? — **Drž. uslužb.**

Pripomba uredništva. Huda ti prede prijatelj. In upravičeno se pritožuješ ter iščeš pomoči. Vendar ne pozabi: da bo enkrat boljše, je treba na to delati. Vladojoči ti ne bodo izboljšali položaja po prošnjah, boljši položaj si je treba izbojevati. Poznati je treba vzroke vseh krivic, ki so v kapitalističnem sistemu, poznati sredstva, ki so zmožna odpraviti te krivice in upostaviti pravico. Edino socializem je zmožen odpraviti današnjo krivico vsem in tudi — tebi. In sedaj se vprašaj: kaj si storil že za socializem? Ali ga že poznaš? Ali ga skušaš razložiti tudi drugim. Ali delaš sploh zanj?

Šele takrat, ko se bo večina vseh tistih, ki trpijo, odločila za delo na boj proti krivici, takrat še le bo uspostavljena pravica.

Izhaja razen pondeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Naslov za dopise: Ljubljana pošt. pred. 168. Tel. int. št. 312. Ček. rač. št. 11.959.

Stane mesečno 10 Din, za inozemstvo 20 Din. Oglasi: prostor 1 x 55 mm 80 p.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštnine proste.

munistična stranka v marcu t. l. od 130.000 članov, ki jih je baje v zadnjem letu imela, zmanjšala na 60.000 članov. Gouttenoire de Toury je dosedaj Frossarda zaman javno pozivljaj, naj mu pove v katerem trenutku je pravzaprav govoril resnico: vrhovni tajnik komunistične stranke mu ni odgovoril.

Komunistični poslanec in pisatelj Vaillant-Couturier, ki je pred vojno pripadal reakcionarnim krogom in pred nekaj leti še obelodanil klerikalne pesmi, je voditelj takozvanega levega krila komunistične stranke; uživa tudi prav posebno zaupanje v Moskvi. Pod prav nedolžnim naslovom: »Edino zdravilo: organizacija« je obelodanil v pariškem komunističnem centralnem listu »Humanité« od 12. julija članek, v katerem nam podaja sledečo krasno sličico o francoskem komunizmu:

»Polemike se nadaljujejo. Protidisciplinarna dejanja se množe. Zdi se, da ima kriza glavnega odbora namen, razširiti se na vso stranko. Razprave o tej smeri, ki imajo čisto-osebni značaj, vedno bolj in bolj netijo srd, prepire in ljubosumnost. Govori se in piše se kar čez in čez — in energija vsakega posameznika pojema radi neke jalove tenis igre, in to vse na škodo stranke.

Komunistična stranka, v kateri se lahko zgodi, da postane vprašanje enotne fronte tendenčno vprašanje, stranka, v kateri se zgodi, da postane preprosta izvedba sklepov, ki jih je aksekutiva skupno s francoskimi zastopniki sklenila, predmet strastnih tendenčnih diskusij — taka stranka še ni dosegla dobe razuma. Kar smo v Tours-u vsled potrebne razdelitve v nove razrede izgubili, tega v moralični vrednosti še nismo nazaj pridobili. Ali smo mar to pridobili nazaj v revolucijo-

Polom komunistične stranke v Franciji.

Poleg komunistične stranke Nemčije se slavi francoska komunistična stranka kot najmočnejša opora evropskega komunizma. Kako da je s to stranko v resnici, nam kažejo sledeči podatki: V »Journal du Peuple« opozarja Gouttenoire de Toury, ki je po izključitvi Fabra izstopil

iz komunistične stranke, na to, da mu je vrhovni tajnik stranke L. O. Frossard v začetku tega leta javno tajil, da je stranka tisoče in tisoče članov izgubila, dočim je par mesecev pozneje — junija 1922 — izvrševalnemu odboru III. internacionale v Moskvi naznanil, da se je francoska ko-

FR. ROJEC:

Za postranskimi zaslužki.

Znano je Vam, cenjeni urednik, kaj se je pripetilo nam nižjim državnim uslužbencem. Ali ker bi to stvar na merodajnih mestih najraje pozabili, menim, da ne bo škodovalo, če jo tu uvodoma še nekoliko pogrejem.

V času strašne, še vedno rastoče druginje so nam vzeli vladni predstavniki družinske draginjske doklade, a uradnikom so jih pustili za vse otroke. Nismo jim zavidljivi, toda tudi naši otroci imajo pravico živeti kakor njihovi. Nerazumljivo je, zakaj so vzeli doklade ravno nam, ki imamo najmanjše plače, saj se je draginja dvignila tudi na račun naših doklad ter moramo vse prav tako drago plačevati kakor uradniki!

Po 20 K smo dobivali na dan za vsakega nepreskrbljenega otroka. To je kaj malo, komaj za kruh. Ali niti te borne podpore ne privoščijo našim otrokom!

Tolažili so nas od neke strani s hinavskim zatrdilom, da se je zgodila pomota in da se nam storjena krivica skoro poravnava. Toda odtegnili so nam doklade že večtrtič, v vladnih krogih se pa nikomur kar nič ne mudi, da bi nam pripomogel do pravice v tej za nas tako mudni zadevi!

Uradniške žene kupujejo, naše ne morejo in obupavajo. Otroci nas prosijo kruha, dati jim ga pa ne moremo. Obleka nam in našim družinam razpada na shujšanih telesih, kupiti ne moremo nove. Kako nas to boli, kako nas to grize, tega naši brezvestni in brezsrčni tlačitelji seveda ne občutijo. Gladu in pomanjkanja ne poznajo. Zato tudi nimajo sočutja do svojih trpečih sodržavljanov in se nič ne znenijo za odpravo strašne krivice, ki so jo nam nepremišljeno povzročili.

Poslali smo v Beograd svoje zastopnike z nalogom, da nam na visokih pristojnih mestih izposlušajo preklic nesrečne naredbe o odvzetju oz. maksimiranju naših družinskih draginjskih doklad. Bili

so tudi pri gospodu finančnem ministru. Ali ta jih je kaj slabo potolažil. Povedal jim je, da je njegova blagajna prazna in jim je zaraditega svetoval, da naj si sami pomagamo s kakimi postranskimi zaslužki!

Nismo mnogo upali, toda takega žalostnega nekulturnega sporočila iz Beograda vendar nismo pričakovali!

Vemo, kako se gospodarji v naši državi. Ali to je stvar drugih. Naša stvar pa je to, da se pogina v bedi branimo z vsemi dopustnimi in nedopustnimi sredstvi in v imenu prizadetih si usojam pripomniti: Kjer se dobi denar za razne potrebne in nepotrebne reči, za gotova nekulturna strankarska društva in za draginjske doklade vsem nizkim in visokim uradnikom, tam naj se dobi tudi za draginjske doklade našim otrokom! Ako pa mislijo naši odločujoči državniki, da so v svojih računih nezmotljivi in so mnenja, da more sedaj premnoga družina nižjih državnih uslužbencev s šestimi, desetimi ali več člani živeti ob 3000 K na mesec,

narni vrednosti? Na vsak način navdušuje revolucionarni duh veliko maso naših pristašev, tega duha pa nima komunistična stranka v svoji celotnosti, ker nima duha organizacije. Odtod je ta duševna moralčna in finančna zmešnjava...»

Vaillant-Couturier razpravlja potem o »splošni brezbriznosti« da celo o »mračnem sovraštvu«, ki srečava vsakega komunisto, ki poskuša uglašati pot za sklepe, ki so jih sklenili v Toursu, Marseillu in v Moskvi.

Iz tega potem sklepa, da se morajo ravno stranke zopet »očistiti«. Zelo se bojimo, da tudi komunistična stranka Francije kakor njene sestre podrugod »dobe razuma« nikdar dosegle ne bodo, temveč, da bo v cvetu svoje mladosti morala v rani grob. Samo na povelje Moskve in samo z njenimi zlatimi rublji, ki jih odjemlje proti papirju svojim državljanom, se stranka ne da »napraviti«.

Politične vesti.

+ **Narodno skupščino** so odgodili za nedoločen čas, to pa zaradi tega, ker zadnje čase ni bilo navzočih porebno število poslancev. Sestala se bo, po poročilih, najbrž šele okoli 15. septembra.

+ **V Belgradu** se vrši konferenca za določitev konkordata med našo državo in Vatikanom. Konferenco je otvoril 7. t. m. minister ver dr. Krstelj. Konference se udeležuje med drugimi cerkvenimi velikaši tudi ljubljanski knezoškof dr. Jeglič.

+ **Ministrstvo** za zunanje zadeve je zahtevalo od Bolgarske 2.500.000 zlatih frankov, ki bi jih morala Bolgarska takoj plačati. Ker se je Bolgarija branila ratificirati pogodbo o vojni odškodnini, je zadevo prevzela Zveza narodov, ki bo odločila tudi v tem sporu.

+ **Iz okolice** Ohrida poročajo, da se je sklenilo tamošnje prebivalstvo organizirati v svrhu obrambe proti razbojnikom in bolgarskim četašem. Obeta se nam prava gorska vojna, kakor da smo nekje v Afriki.

+ **Pri Čataldži** so se grške čete na pohodu v Carigrad ustavile ter potegnile pas v obsegu 3 km, da ne bi prišle v dotiko z zavezniškimi četami. Grška vlada čaka sedaj, kaj ji bodo odgovorili zavezniki na njeno spomenico z zahtevo po Carigradu.

naj postanejo tako velikodušni in državo-ljubni, da še svoje prejemke okrajsajo na podoben način. Pravzaprav pa bi bili morali najprej pri sebi poizkusiti tako maksimiranje, zakaj pošteno, pravično, vgladno in občekoristno bi bilo, da bi bili najvišji prvi vedno in povsod v dobrem in hudem! Potem bi se lahko vladalo tudi v naši državi in takozvanih nezadovoljnih in nergačev bi pri nas ne poznali!

Strašno je hirati in umirati gladu ob pogledu, kako zunaj svetlo solnce sije ter žito in sadje zori za vse ljudi, le za nas ne; kako je na trgu in v prodajalnah nakopičenih vsakovrstnih telesnih dobrot za vse stanovce, la za naše ne; kako železniški vozovi odnašajo iz domovine dragocena živila našim sovražnim tujcem, le za naše otroke ni najpotrebnejše hrane! Prokleta ironija! Dvakrat žalostno za nas, da je kaj takega mogoče le pri nas tako brihtnih in ponosnih Jugoslovanih! Kdo naših lačnih in razcapanih trupov bi ob takih mislih srdito ne stisnil pesti, robato ne zaklel in si ne zaželel pravičnega obračuna! Saj smo vendar tudi mi ljudje s peterimi čutili!

+ **V Italiji** divja med fašisti in delavci najhujši boj, ki je že zahteval nebroj žrtev. Civilna oblast je prišla v roke vojaštva v provincah: Genova, Milan, Jakin, Farma, in Livorno. Škoda požganih hiš in socialističnih domov je velikanska. Državljanjska vojna je v polnem razmahu.

+ **V Moravski Ostravi** zahtevajo delodajalci znižanje mezd in 48urni delavni teden. Rudarjem so stavili ultimatum, ki poteče 10. t. m. Delavstvo bo na ta novi kapitalistični napad odgovorilo s stavko.

+ **Praski minister** za notranje zadeve, sodrug Severing, je podal poročilo o monarhističnih organizacijah. Iz njega posnemamo, da so obstojale oficijalne morilske organizacije, poleg teh pa še ilegalne. Pri teh organizacijah so obstojale »mordkomande«, ki bi imele moriti po dobro premišljenem načrtu. Zanimivo je, da je stal za vsem tem gibanjem general Ludendorff, katerega pa so se bali kompromitirati. Ogromni material, ki se nanaša na morilske organizacije, bodo priobčili v posebnih brošurah.

+ **Internacionalni rudarski kongres** v Frankfurtu a. M. je otvoril 6. t. m. predsednik Smith iz Anglije, ki se je spominjal v svojem pozdravnem govoru predvsem Nemčije. Predsednik nemške zveze rudarjev Hüttmann je nato govoril o velikanski stavki rudarjev v Ameriki, ki traja že od 1. aprila. Izrazil je svoje upanje, da bo tvoril kongres, ki se bo končal 11. t. m. vogelni kamen na potu k zmagi delavske internacionale. Navzočih je vsega skupaj 150 delegatov, ki zastopajo Ameriko, Anglijo, Nemčijo, Francijo, Belgijo, Češkoslovaško, Holandijo, Italijo, Avstrijo, Poljsko, Jugoslavijo, Ogrsko in Luksemburg. Amerikanec John Gay je obširno poročal o rudarski stavki v Združenih državah. Kongres se bo poleg drugih važnih vprašanj bavil tudi z razmerjem proti »Internacionali katoliških rudarjev« v Innsbrucku.

+ **Reparacijska komisija** v Parizu je objavila svoje mnenje o vojni odškodnini, ik jo mora plačati Nemčija. Komisija je predlagala za Nemčijo odgoditev izplačila. Angleška vlada se je baje že priključila temu predlogu in predlaga moratorij za 2 leti.

+ **Procesa** proti ruskim socialnim revolucionarjem še niso končali. Sedaj so prišle na vrsto izpovedi obtožencev.

Pod pritiskom vedno hujšega pomanjkanja in obupa so začeli družinski očetje v vrstah nižjih državnih nameščencev uvaževati modri nasvet gospoda finančnega ministra. V prostem času se razhajajo s povešanimi glavami, mrklimi pogledi in opotekajočimi koraki na vse strani za posebnimi posli in opravki, da si z njimi pridobe kake postranske zaslužke.

Vsak si poišče delo po svojih telesnih in duševnih zmoglostih. Policijski stražniki gredo na kmete, jemljejo sekire, kose in vile na rame ter odhajajo v gozde in na polje. Detektivi se bratijo z verižniki, finančni stražniki se družijo s tihotapci. Po takih in podobnih potih hodijo za primernimi in neprimernimi postranskimi služki tudi mnogoštevilni člani drugih naših nižjih stanov. Nekateri pa so zaradi skrbi in gladu postali nezmožni za naporan gozdna in poljska dela. Hiranje, jetika in ruska smrt so neizogibne posledice v takih nesrečnih družinah.

Ako so te žalostne socialne razmere naši državi v čast in srečo, o tem naj resno premišlujejo vsi, ki so v to poklicani!

Preteklo nedeljo je pričel govoriti kot prvi Timofejev, ki je izjavil, da so vse točke obširne obtožnice ničeve. Ko so prišle na krmilo sovjeti, so jih socialni revolucionarji takoj priznali. Bili so tudi vedno proti politiki interveniranja s strani evropskih kapitalističnih držav, kar jim obtožnica očita.

+ **Na Irskem** se še vedno pobijajo med seboj katoličani in protestantje. Bojev se udeležujejo tudi vladne čete. Najhujši boji divjajo sedaj v grofiji Limerick.

+ **Prva seja** londonske konference se je končala v ponedeljek 7. t. m. ob 1. popoldne. Francoski ministrski predsednik Poincare je izjavil novinarjem, da so sklenili zastopniki zavezniških držav, molčati o poteku konference.

+ **Londonska konferenca** in pa stroge francoske odredbe ob francoski-nemški meji so zelo neugodno vplivale na nemško prebivalstvo. Na borzi je marka strahovito padla. Dolar je poskočil na 795 mark.

+ **Londonska konferenca** se bo bavila v bližnjih dneh tudi z vzhodnim vprašanjem in sicer z vprašanjem Poljske. O njej že razpravlja na dolgo in široko angleško, amerikkansko, kakor tudi poljsko časopisje. Varšavsko socialistično glasilo »Rabotnik« primerja ob tej priliki Poljsko z Irsko.

+ **Velika kriza** v Avstraliji. Vsa znamenja kažejo, da se Avstralija zaplete v industrialno vojno, iz katere se morda izcimi boj, kakršnega opažamo v Evropi. Za strmoglavljenje obstoječega gospodarskega reda. Vojno izzivajo delodajalci, ki znižujejo mezde, podaljšujejo delavnik in sažujejo botirajo delavske pridobitve. Kapitalisti izrabljajo sedanjo brezposeinost in trgajo mezde od 20 do 30 odstotkov. Delavci v vseh glavnih industrijah so prizadeti. Farmarski delavci so izgubili 20 odstotkov mezde, ravnoliki rudarji, jeklarski delavci 25 in premogarji 30 odstotkov. Med delavci vlada veliko razburjenje in je prej ali slej pričakovati, da bo izbruhnila generalna stavka. Delavski svet v New South Walesu je izjavil: »Delodajalci očitno izzivajo delavstvo na industrijalni izbruh. Izstradanje je instinktivno revolucionarno in če hočejo avstralski kapitalisti revolucijo, jo lahko imajo, toda prej je ne bodo imeli, dokler ne bo delavstvo dobro pripravljeno in to bo kmalu.«

+ **Ameriška »Prosveta«** je v svojem članku z naslovom »Bogati berači« podala sledeče svoje misli k veliki železničarski stavki: »V tednu, ko so zastavkali železniški delavci, so poskočile nekatere železniške delnice v vrednosti. Pa tudi nekatere železniške obveznice so poskočile v vrednosti od ene do treh pik. Marsi komu se je to čudno zdelo vpičo stavke železničarskih delavcev in si ni znal razložiti tega pojava, dasiravno je razlaga prav enostavna. Nekatere železniške družbe so napravile dividende. Pravijo, da žbe so napravile dividende. Pravijo, da 10-odstotni dobiček ni nič izrednega in neka železniška družba je že naznanila, da bo imela v teku šestdeset dni pripravljeno 41-odstotno pogačo, da jo razdeli kot dividende med delničarje. Taka poročila vplivajo na kapitaliste, da kupujejo železniške vrednostne papirje, ker jim obetajo velik dobiček. Vzlic visokim dividendam pa stokajo železniške družbe, da ne morejo izhajati in da se ne sme znižati vrednina za tovarno blago in potnike, ampak zniža naj se mezda železniškim službenim. Tako javkanje v javnosti je podobno stokanju bogatega berača, ki je prosjačil ob cestnem vogalu, dasi je imel več tisočakov na banki. Ali to javkanje tudi pokazuje amerškemu ljudstvu, kako

daleč sega nesramnost železniških magnatov. Ubogi, siromašni so, med seboj pa dele mastne dividende! Ali ni skrajni čas, da prične odločna kampanja za nacionalizacijo ameriških železnic, da se takemu početju napravi že enkrat konec?! Volitve bodo v jeseni in to je najpripravnejši čas za tako agitacijo.«

Dnevne vesti.

Dunajska medicinska fakulteta priredi v času od 25. septembra do 8. oktobra in od 4. do 18. decembra mednarodni nadaljevalni tečaj za zdravnike. Obiskovalci tečaja imajo samo vpisnino za plačati, katera znaša za jugoslovanske zdravnike 15.000 avstrijskih kron, za druge inozemce 30.000 K. Reflektanti naj sporoče ime in naslov ter morebitne želje glede stanovanja itd. tajniku dr. Kronfeldu, Wien IX. Porzellangasse 22.

Sprejemanje novincev v finančno kontrolo. Finančno ministrstvo je rok za vlaganje prošenj za sprejem v finančno kontrolo podaljšalo za nedoločen čas. Podrobnosti so razvidne iz razpisa, objavljenega v »Uradnem listu« z dne 23. maja t. l. št. 52.

V ponočnem vlaku, ki je vozil iz Vraždin v Čakovac, je hotel neki Wranglov častnik v vozu III. razreda posiliti neko žensko vpricho občinstva. Poklicati so morali na pomoč žandarmerijo orožniške postaje Čakovac, ki je Wranglovca aretirala ter ga odpeljala v zapore. Wranglovca so ukrotili potem šele, ko so mu izbili iz rok sabljo, s katero je ogrožal tudi potnike. Slučaj se je pripetil 25. junija.

Smrt v predoru. V predoru med Rajno in Rinjem so našli mrtvega Čedomira Kostića, kaplarja 28. pešpolka. Stal je na straži pri tem predoru. Prenesli so ga v bolnico, kjer bodo dognali, kaj da je vzrok njegovi smrti.

Pri pasijonskih igrah v Oberammergau je bil, kakor poročajo, navzoč tudi angleški princ Walles.

Einstein od »C« organizacije na smrt obsojen. Ta mesec bodo slavili v Leipzigu stoletnico društva nemških prirodoslovcev in zdravnikov. Na tej svečanosti je imel predavati profesor Einstein o svoji relativitetni teoriji. Medtem pa je Einstein naglo odpotoval v inozemstvo, kar je zbudilo veliko začudenje pri učenjakih, dokler se ni dognalo, da je radi tega odpotoval, ker je zvedel, da je na listi organizacije »C« prvi za Rathenauom. Pruski minister notranjih zadev pa je izjavil, da ne preči nobena nevarnost od strani organizacije »C«. Zatorej upajo, da se bo Einstein vrnil v Nemčijo.

Boj proti opiju. Ena najnevarnejših strasti, ki ubijajo človeštvo, je zloraba opija. Borba proti temu zlu pomeni velik problem za človeško družbo. Svet Zveze narodov se bavi s tem vprašanjem in zahteva, da se uvede v vseh državah brez izjeme stroga kontrola in da se izmenjavajo poročila o makovi kulturi. S tem bi dobila predpogoje za drugo stopnjo v tej borbi. Potem bi Zveza narodov sestavila načrt, po katerem bi poedine države omejile proizvodnjo opija ter uvedle kontrolo izvoza in uvoza.

Krasna palača Rasponi v Raveni je bila te dni med boji fašistov s komunisti popolnoma uničena. Palača je bila znana vsled svojega lepega renesančnega sloga in pa ker je v njej nekaj časa stanoval angleški pesnik Byron.

Visoko šolo za dramatično umetnost bodo otvorili v Hamburgu. Podučevali bodo na njej umetniki in učenjaki. Šola

ima namen odpraviti nepravilno nodučevanje dramatike.

Politično zgodovino svetovne vojne piše bajé Loyd Georges. Prvi del knjige je že dovršen, cela knjiga pa bo izšla šele drugo leto.

V **Saint Louisu** v Ameriki sta pretekli dni trčila skupaj dva vlaka. Mrtvih je bilo okoli 60 ljudi, 100 pa ranjenih.

Ljubljana.

Razkopavanje po ulicah. Ponovno se dogaja, da razna gradbena podjetja kopljejo po mestnih ulicah jame in rove, ne da bi preje obvestili mestni stavbni urad, oziroma mestno cestno nadzorstvo. Večkrat se po nepotrebnem razkopava cestišče in še celo nanovo položeni tlak. Mestni magistrat bo v bodoče taka podjetja in gospodarje rigorozno kaznoval ter jim zaračunal še vse nastale stroške.

IV. izredni občni zbor slov. zdravniškega društva v Ljubljani se vrši v četrtek dne 10. t. m. ob 17. v magistratni posvetovalnici s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo odbora, 2. Minimalni tarif, 3. Dopolnilne volitve v sanit. svet, 4. Zdravniške zadeve, 5. Slučajnosti. Gg. kolegi iz dežele, ki žele stanovanja, naj se pravočasno javijo.

Historična razstava del naših starejših domačih umetnikov se otvori dne 12. avgusta na državni obrtni šoli. Razstava je gotovo prva prireditev te vrste med Slovenci. Priredi jo Narodna Galerija, financiral pa jo bo velesojem, zakar mu gre vsa zahvala, ker se bo z njegovo pomočjo naše občinstvo seznanilo z domačo umetnostjo preteklih dob, ki jo danes večina še ne pozna. Velesojem je tudi dovolil, da se razstava za časa vsesokolskega zleta izjemoma odpre za devet dni, nakar se bo razstava zopet zaprla, in nanovo, še povečana in izpopolnjena zopet otvorila ob času velesoja, ki se začne prve dni septembra. Opozarjamo tiste lastnike, kateri umetnin naših starejših domačih umetnikov še niso priglasili, naj to kmalu store, če žele, da se dela razstavijo. Opozarjamo občinstvo naj z ozirom na dejstvo, da bo razstava odprta le kratek rok, pohiti z obiskom.

Iz strok. gibanja.

Seja centralnega odbora kovinarjev se bo vršila v četrtek 10. t. m. ob 18. v društvenih prostorih. — Centralno tajništvo ODK.

Ljubljanski brivski pomočniki v stavki. Prejeli smo sledeči dopis: Ker nam naši delodajalci niso povoljno odgovorili na našo spomenico z dne 27. julija, smo bili prisiljeni stopiti v stavko. Delodajalci so se dogovorili, da bodo našo stavko zlomili s pomočjo vajencev. Starši vajencev, pozor pred takim koruptnim delovanjem brivskih mojstrov! Gospodje brivski mojstri se poslužujejo v obilni meri vajencev, da bi zlomili našo stavko. To je sramota in barbarstvo za 20. stoletje. Ali ne bodo ti vajenci tudi enkrat pomočniki: kaj če se jih bo tudi na tak način prisililo do stradanja v korist delodajalcev?! Zatorej delavstvo podpiraj nas v naših pravičnih zahtevah! Za delavce bomo otvorili brezplačne brivnice, da nas bodo delavci podpirali v stavki. Jutri bomo objavili kje da bodo te delavnice. Živela proletarska solidarnost vseh strok in vseh dežel! — Stavkujoči brivski pomočniki.

Vrednost denarja. 1 dolar velja 83.50 Din, 1 lira 3.87 Din, 100 avstrijskih kron pa 19 par. V Curihu velja 100 naših kron 1.57 švicarskih frankov.

Dopisi.

Prevalje. Drž. nadzornik Brus se norčuje iz svojih uradnikov. Pred več tedni jim je svetoval, naj vložijo prošnje za povišanje plač, katere bo on, ki zelo »čuti« bedo nastavljenecv in delavcev priporočal v ugodno in brzo rešitev osrednjemu uradu. To je bilo, ko je pihal močan južni veter. Napisane prošnje pa je mrzel sever takoj zanesel v miznico in tam še danes čakajo. »Tako hudič gojlufa svojo lastno deco«, pravi narodni pregovor.

Prevalje. Lansko leto je tukajšnje učiteljstvo vodilo meščansko šolski tečaj, katerega so posečali otroci raznih stanov, ki so celo napravili izpite za celo mešč. šolo. Ker letos tega tečaja ni, smo se informirali in dobili naslednja pojasnila: Lanski tečaj je bil privatnega značaja, za katerega so se izrekli vsi učitelji, ki so proti malenkostni odškodnini posamezno pripravljali deco za meščansko šolo, da si s tem porazdelijo delo in dosežejo več uspeha. Pouk je bil brezplačen in se je vršil redno vsak dan popoldne. Poučevalo se je nato do konca šolskega leta 1921. Težkoče za učiteljstvo so bile velike, ker stanuje od vseh prizadetih učiteljev samo eden v Prevaljah, vsi drugi pa v oddaljenosti 1—3 km. Upalo se je, da se bo to stanje zboljšalo, a zgodilo se ni. Tako n. pr. še danes stanuje učitelj v Prevaljah (zakonski par), močno invalid, v stanovanju, ki že od zunaj izgleda, kakor srednji kmetijski svinjak. Stanovanje obstoja iz majhne kuhinje in zelo velike sobe. Zdravstveno stanje stanovanja pa je tako, da bi si ne upal privzgojiti zdravi prašičji zarod, kaj šele zdrave državljane. Ta učitelj ne dobi drugega stanovanja klub temu, da opravlja važno delo soc. skrbstva za ves prevaljski okraj in ima vsled tega pravico najmanj še do pisarne za sprejem obilnih strank. Drž. nadzorništvo ne dovoli niti zunanega ometa na hišo, češ da je luksuz. Po takih razmerah je bilo nemogoče vzbuditi v učiteljstvu še nadalje veselje do dela, ko se ne upošteva niti najmanj njegova požrtvovalnost. (Radovedni smo, kako je mogoče, da se ravno v Vašem okraju ne zna ceniti prosvetno in socialno delo. Od nikoder še nismo dobili takih upravičenih pritožb na katere opozarjamo Višji šolski svet in ministra za soc. skrbstvo. Opomba uredništva.)

Nov planinski dom na Vršču. Kakor znano, je po raznežitvi Italiji pripadel »Dom na Vršču«, ki ga je Kranjskogorska podružnica kratko časa pred izbruhom svetovne vojne postavila. Vsled zasedbe po Italijanih, ki so tam nastanili svojo finančno stražo, smo izgubili to lepo planinsko postojanko. Da se nadomesti ta izguba, je sedaj Slovensko Planinsko Društvo popravilo in povečalo Erjavčevo (prej Vessovo) kočjo, ki leži na prijaznem holmcu tik pod sedlom Vršču. Ta kočja, ki je bila popolnoma izropana, je čisto na novo opremljena in napravljena iz nje nov udoben planinski dom. Koča je otvorbena in z vsemi potrebščinami založena. Oskrbnica je ga. Zmitkova iz Javornika. Erjavčeva kočja ima veliko kuhinjo z novim štedilnikom, prostorno obednico in lepo verando ter 6 ločnih spalnih sobic z 11 posteljami in 3 skupna ležišča. Njena lega je naravnost divna, pogled po okoljujočih je grebenih Mojstrovke in Prisojnika ter v dolino Pišnico in Krnico in na onstran dvigajočo se skupino Skrlatice je eden najlepših razgledov v naših Alpah. Tura je lahka, ker vodi iz Kranjske gore do kočje znamenita cesta, ki se je med vojno napravila do vrh Vršču in v Trento. Iz Kranjske gore je le 3 ure hoda. Ta novi planinski dom bo izhodišče za zanimive ture na Prisojnik, Mojstrovko in Razor in za prehod čez Rupe v dolino Planico ter na Jalovec. Laška finančna straža pri posestu vrhov ne dela ovir. Kakor slišimo, priredi Slovensko Planinsko Društvo tudi slavnostno otvoritev te svoje nove planinske postojanke.

Pismo s Češkega.

(Dalje.)

Trdna gospodarska organizacija je podlaga vsem političnim uspehom. Prišli ste k nam, da proučite naše gospodarske organizacije, predvsem organizacijo delavskih konsumov. Ogledala si bova največji delavski konsum »Zapadnočeško Konsumno Društvo« v Plznu. Njegov ustroj vam natanko uradniki sami razložijo, jaz pa vam hočem načrtati še v kratkih besedah gospodarske organizacije.

Prvo moram omeniti našo delavsko posojilnico, ki ima danes okrog osem milijonov hranilnih vlog. Večina naših sedrugov nosi sproti vsak krajcar v hranilnico, pa sproti zopet dviga, kadar potrebuje denar. Na ta način se približujemo čistemu ameriškemu gospodarstvu, ki ostane in je naš ideal. Notranji ustroj posojilnic vam je pa itak znan, zato o njem ne bom govoril.

Drugo važno delavsko podjetje je »Delavsko stavbno društvo« z. z. z o. z. v Plznu. Naloga tega društva je, preskrbeti delavstvu zdrava in udobna stanovanja ob kolikor mogoče ugodnih pogojih. Delovanje tega društva podpira tako mestna občina plzenska, kakor tudi država sama, zakaj obe sta prepričani o nujnosti rešitve stanovanjske bede, kakor tudi omejitve delavske brezposelnosti, ki je pri nas v zadnjem času zavzela precejšnje dimenzije. Tako vas morem zagotoviti, da je to društvo v celim Plznu edino, ki zaposluje stavbinsko delavstvo. Gradi namreč tri velike štirinadstropne stanovanjske hiše, kjer je zaposlenih taki gradbi odgovarjajoče število stavbinskih delavcev. Ali ni samo gol slučaj, temveč to je gola demagogija naših komunistov, da so pognali pri delavskem podjetju zaposlene delavce v stavko, medtem ko jih prav nič ne bodejo v oči plače Škodovih zavodov, ki so dosti nižje od naših in kjer delajo samo par dni v tednu. Nota bene je 85% stavbinskega delavstva našega mišljenja, samo sodrug strokovni tajnik je komunist. Ta slučaj stavke, ki se danes konča, sem vam povedal mimogrede samo radi tega, da ga lahko pojasnite vašim ljudem, da odpro oči in ne verujejo komunistom ničesar. Ne zboljšanje delavskega položaja, temveč še večje zaslužnje delav-

cev, je njihov ideal, metode za doseg tega ideala so pa naravnost brutalne. »Delavsko stavbinsko društvo« ima v Plznu nič manj kot sedem velikih hiš.

Politična organizacija ima svoj delavski dom, nazvan »Peklo«. Tu je velika dvorana, kjer je 1300 sedežev poleg obsežnih galerij in lož. Poleti in pozimi igra kino ali pa uprizarjamo igre in koncerte, kakor pač nanese slučaj. Poleg te velike dvorane sta tam še dve manjši za prireditve v ožjem obsegu. Tu imamo svojo restavracijo, vsaka strokovna organizacija ima svoje posebne prostore, tu vam je vrvenja in življenja, kakor v ulnjaku od ranega jutra do poznega večera.

Naša najmočnejša kulturna organizacija so delavske telovadne jednote, katerih vsaka skuša biti obenem tudi gospodarska matica sama sebi. Vsaka stremi namreč za lastnim krovom nad seboj, kupiti in zgraditi si hoče vsaka svoj dom, kar se je nekaterim že tudi posrečilo. K izobrazbi delavstva bodo mnogo pripomogle od države zakonodajnim potom ustanovljene občinske knjižnice, ki se jih v največji meri poslužuje baš delavstvo. Zakon določa, da mora vsaka občina po številu svojega prebivalstva postaviti vsako leto gotovo vsoto v svoj proračun, ki se izključno porabi za občinsko knjižnico. Dalje mora imeti vsaka občina svojega izvežbanega tajnika, knjižničarja, ki vodi knjižnico. Ustanova občinskih knjižnic je v celih srednji Evropi edino na Češkem, kar so celo nemški listi iz rajha hvale vredno omenjali in stavili Češko drugim državam za vzor. Da dobimo potrebno število sposobnih knjižničarjev, se prirejajo posebni tečaji, ki jih podpira država, ki pa jih obiskujejo večinoma le naši ljudje, kar je zopet samoobsebi razumljivo, saj je ustanovitev občinskih knjižnic največja zasluga našega sodruga, bivšega ministra Habermana.

Sedaj je pa že skrajni čas, da vas seznanim z našo tiskarno.

Nato mi je sodrug Jirout razkazal tiskarno »Delavskega tiskovnega društva«, ki se nahaja v suterenu, pritličju in v prvem nadstropju velike, lastne hiše. Tiskarna je opremljena z najmodernejšimi stroji, izmed katerih ima največjo ceno velik rotacijski stroj, ki tiska ča-

sopis »Nova Doba« dnevno na 32 straneh, če treba. V duhu sem izrekal svoje največje spoštovanje sposobnim organizatoričnim silam plzenskih delavcev, ki so z večšo roko postavile iz nič tekom trideset let nerazrušno stavbo delavske zavednosti pod skromnim geslom:

»Vse iz lastne moči . . .«

(Dalje prih.)

Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).
Odgovorni urednik: Anton Podbevšek.
Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

Prva narodna jed
so bile že pred vojno
testenine

„PEKATETE“

in kakor kaže kmalu ne bo hiše med našim ljudstvom, kjer jih ne bi uživali.

UČITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, FRANCISKANSKA ULICA STEV. 6

REGISTROVANA ZADRUGA Z OMEJENO ZAVEZO.

TISKOVINE ZA SOLE, ŽUPANSTVA IN URADE. NAJMODERNEJŠE PLAKATE IN VABILA
„ ZA SMOKE IN VESELICE „

LETNE ZAKLJUČKE

NAJMODERNEJŠA UREDBA ZA TISKANJE CASOPISOV, KNJIG, BROSUR ITD.

STEREOTIPIJA. LITOGRAFIJA.

„TRIBUNA“

tovarna dvokoles in otroških vozčkov. Najcenejša dvokolesa in otroški vozčki raznih modelov. Sprejmejo se tudi dvokolesa in otroški vozčki v polno prenovo, emajliranje z ognjem in ponikanje. Ljubljana, Karlovska cesta šte. 4.

Telovadne potrebščine

za člano, članice in naraščaj, kakor tudi sukno za kroj priporoča tvrdka

A. & E. Skaberné
Ljubljana, Mostni trg št. 10.

Pozor delavci Celja in okolice!

Priporočamo novo otvoreno
brivnico M. Bukovčan

Celje, Kralja Petra cesta 27,
kjer je najboljša postrežba.

Velike fotografije!

izvršuje najfineje po zmernih cenah.
Fotograf „PELIKAN“, Celje, zraven hotela Union.

NAKUPOVALNA ZADRUGA

r. z. z o. z.

V LJUBLJANI, Dunajska cesta 33 („BALKAN“)

UVOZ Deželni pridelki, žito, mlevski izdelki vseh vrst. — Kolonijalno špecerijsko blago, spirituose, mast, slanina, mesni izdelki. IZVOZ

Telefon 366. Brzjavni naslov: Nakupovalna Ljubljana.
Čekovni račun šte. 10.478.

Dva gatrista in dva circularista

prvovrstne moči išče za takojšnji nastop
d. d. „Croatia“ v Ljubljani,
Gospodsvetska cesta 2.